

ENERGETIKA

Začíná válka o staré solární panely

Do konce června se musejí solárníci rozhodnout, kdo za 20 let zlikviduje jejich elektrárny.

David Tramba

Do podpisu smlouvy zbývá už jen dva a půl týdne, reklamní masáž nabírá na obrátkách a každý z poskytovatelů služby chce urvat co největší díl trhu. Řeč tentokrát není o druhém pilíři penzijní reformy, ale o systému povinného sběru a likvidace solárních panelů. Smlouvu s některým z poskytovatelů tak musejí podepsat do konce června všichni „solárníci“ počínaje skupinou ČEZ a podniky železárenského magnáta Zdeňka Zemka a domácnostmi, které si na střechu svého domu umístily několik panelů, konče. Celkem se jedná o téměř 22 tisíc držitelů licencí k výrobě elektriny ze slunečního záření.

Na podpis smlouvy přitom dostali velmi málo času – přibližně pět týdnů. Povolení ke sběru vysloužilých panelů totiž dosud získaly jen firmy Asekol Solar a REMA PV Systém, a to až v závěru května. Kdo smlouvu nestihne podepsat, riskuje až 50milionovou pokutu.

Časový náskok zatím lépe využil Asekol, který se chlubí více než pěti stovkami podepsaných smluv o odběru panelů. REMA má na svém kontě podle svého předsedy představenstva Davida Beneše jen „několik desítek smluv“.

Hraje se zde o poměrně velký trh. Poplatek pro typickou solární elektrárnu o výkonu jednoho megawattu vychází zhruba na půl milionu. Všichni solárníci v součtu odvedou recyklačním firmám víc než jednu miliardu korun. Zatím však není jisté, kolik zájemců se o tento tržní koláč popere. Licenci zatím mají jen dvě jmenované firmy, ovšem další čtyři na její vydání, či zamítnutí stále čekají.

Povolení k provozování kolektivních systémů pro zpětný odběr vysloužilých solárních panelů vydává ministerstvo životního prostředí. Podle zdroje týdeníku Ekonom blízkého ministerstvu má šanci uspět ještě firma Retela, která bude úzce spolupracovat s nadnárodním sdružením pro sběr vysloužilých panelů PV Cycle.

Na českém území se nachází přes 10 milionů solárních panelů, na každého obyvatele země tak připadá téměř jeden.

Hmotnost těchto panelů v součtu dosahuje

185 tisíc tun

Jenže udělování dalších licencí na ministerstvu vedeném Tomášem Chalupou drhne. A některé zdroje z ministerstva připouštějí silný lobbistický tlak skupin Asekol a REMA. „V Česku byla v loňském roce schválena velmi nestandardní úprava podmínek financování recyklace solárních panelů, která je výsledkem dlouhodobého lobbingu současných kolektivních systémů pro jiné druhy elektroodpadů,“ říká rovněž Martin Sedlák z neziskové organizace Aliance pro energetickou soběstačnost.

Na vliv recyklačních firem upozornil také analytik Nadačního fondu proti korupci Martin Soukenka. „Někteří lidé na ministerstvu životního prostředí mají úzké vazby především na Asekol,“ zmínil Soukenka.

Právě protikorupční fond má s provozovateli kolektivních systémů napjaté vztahy. Loni v březnu totiž uvedl, že nakládání s vybranými penězi na sběr a likvidaci starých televizí, praček či ledniček je netransparentní, a hrozí zde neefektivní utracení či „zmizení“ několika miliard. Asociace spotřební elektroniky spolu s Asekolem následně vydala reakci, kde tvrzení Nadačního fondu označila za nepodložená a zpracovaná „bez základních znalostí problematiky“.

Solárníci sobě

Úředníci ministerstva životního prostředí se příliš nehrnou hlavně do schválení žádosti firmy REsolar o provozování kolektivního sběrného systému. Jejimi zakladateli jsou totiž velcí vlastníci solárních elektráren v Česku. Jmenovat

lze třeba Solar Global, Photon Energy či skupinu Decci, která postavila obří 35megawattovou elektrárnu u Vepřeku na Mělnicku. Ve firmě figuruje i Česká fotovoltaická průmyslová asociace a Aliance pro energetickou soběstačnost. REsolar má tak vazby na vlastníky více než jedné třetiny všech solárních panelů v Česku, a v případě schválení žádosti by se stala největším hráčem na trhu.

Solární investoři si touto cestou chtějí ohlídat peníze, které na pozdější sběr a recyklaci panelů zaplatí. „Naším cílem je minimalizovat průběžné náklady na recyklaci solárních panelů a vrátit co největší část vybraných peněz po ukončení recyklace zpět provozovatelům,“ zmiňuje zástupce Aliance pro energetickou soběstačnost Martin Sedlák.

Maximální transparentnost a vstřícnost se přitom snaží nabídnout i ostatní firmy. „Provozovatelé solárních elektráren budou mít on-line přístup ke svému účtu a kontrolu budou mít i nad výběrem společnosti, která panely v konečné fázi fyzicky zlikviduje. V případě, že se vybrané poplatky na recyklaci nevyčerpají, Asekol Solar přeplatek klientům vrátí,“ uvedla mluvčí Asekolu Hana Ansorgová.

Vrácení nevyčerpaných peněz slibuje také REMA PV Systém. Obě firmy též nabízejí vrácení peněz firmám, které si dojednají levnější recyklaci vysloužilých panelů a předloží osvědčení o ekologické likvidaci.

Pět a půl je málo, nebo příliš?

Povinný sběr a recyklaci solárních panelů zavedl zákon o podporovaných

zdrojích energie, který platí od loňského května. Jenže ministerstvo životního prostředí si dalo s přípravou prováděcí vyhlášky na čas. Dokončilo ji až letos v květnu.

Solárníci přitom proti podobě vyhlášky protestují. „Vyhláška protiústavně stanoví provozovatelům více povinností a ministerstvu více kompetencí než zákon, a to i tam, kde by to bylo jinak ve prospěch věci. V případě zveřejnění vyhlášky ve Sbírce zákonů to skončí dohrou před Ústavním soudem,“ upozornil právník Petr Petržílek, který ve sporu zastupuje Českou fotovoltaickou průmyslovou asociaci.

Petržílek jménem asociace podal podnět k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, ve kterém upozorňuje na sporná místa ve vyhlášce. Například na nejasné nakládání s vybranými penězi po dobu dvou desetiletí i zvýhodnění firem, které již kolektivní sběr vysloužilého elektroodpadu v Česku provozují.

Největší emoce vyvolává minimální částka, kterou budou muset majitelé solárních elektráren odvádět. Ministerstvo ji stanovilo na 5,50 koruny za jeden kilogram váhy solárního panelu, což odpovídá přibližně stokoruně za jeden panel. Investoři do sluneční energie to mohou považovat za menší zlo, ještě v lednu se na ministerstvu uvažovalo o trojnásobné sazbě.

Ředitel firmy REMA PV Systém David Beneš považuje stanovenou částku za poměrně nízkou. „Náš orientační propočet vychází na osm korun. Jdeme do značného rizika, nikdo neví, jaké budou za 20 let mzdy, náklady na likvidaci nebo ceny získaných materiálů,“ uvedl Beneš.

Naopak zástupci České fotovoltaické průmyslové asociace dál volají po nižší sazbě. Jak asociace uvedla ve stížnosti na vyhlášku k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, výnosy z prodeje recyklovatelných materiálů se

pohybují v řádu desítek korun za kilogram, a řádově tak převyšují náklady s recyklací spojené. Ty se pohybují od 1,50 do čtyř korun za kilogram panelů.

Jako důkaz pro své tvrzení solárníci zmiňují aktuální situaci na trhu, kde řada zahraničních ani českých recyklačních firem nabízí odběr k recyklaci zcela zdarma.

Celá kauza není dobrým vysvědčením pro českou vládu ani parlament. Ti nejprve nešťastným zákonem o podpoře obnovitelných zdrojů - a neschopností ho včas novelizovat - umožnili fotovoltaický boom s razantním dopadem do cen elektřiny.

Nyní podobnou cestou vytvářejí v podobě předčasných (20 až 30 let před odhadovaným koncem životnosti panelů) plateb na budoucí recyklaci panelů další umělý byznys, který se přisaje na prvotní umělý byznys - mohutně dotované solární elektrárny. ✘